

تصمیمی برای گرانی حامل‌های انرژی نداریم

سجاد هارزی، گروه اقتصاد

یکی از مهم‌ترین رویه‌داد‌های حوزه انرژی در جهان، مسأله حرکت به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر است. در ایران نیز به‌واسطه محیط مناسب کشور در حوزه برخورداری از آفتاب، تأمین برق از محل انرژی خورشیدی به یک رویکرد مهم تبدیل شده است. با وجود این ظرفیت برق تجدیدپذیر به میزانی نیست که بتوانیم همه تمرکز کشور را به این سمت حرکت دهیم. با وجود وابستگی نامطلوب کشورمان به گاز طبیعی - که بیش از ۸۰ درصد ظرفیت تولید برق را تشکیل می‌دهد - و لزوم حرکت به سوی کاهش آن از طریق تنوع‌بخشی به سبد انرژی اما به دلیل چالش‌های زیرساختی جدی در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر (به‌ویژه ذخیره‌سازی)، انرژی پایه کشور باید بر یک حامل دیگر متمرکز شود.

تجربه اخیر اروپا، به‌ویژه بحران برق آوریل ۲۰۲۵، هشداری جدی برای کشورهایی است که بدون توجه به ملاحظات فنی، سهم انرژی‌های تجدیدپذیر را افزایش می‌دهند. در آن بحران که میلیون‌ها نفر در اسپانیا، پرتغال و جنوب فرانسه را برای ساعت‌ها در خاموشی فرو برد، ضعف ساختاری شبکه‌های برق مدرن آشکار شد. افزایش بی‌محایای سهم برق بادی و خورشیدی بدون سرمایه‌گذاری همزمان در ذخیره‌سازی انرژی و هماهنگی میان اپراتورهای ملی، تعادل شبکه را از بین برد. خروج یک خط ۴۰۰ کیلوولت بین فرانسه و اسپانیا کافی بود تا فرکانس شبکه به‌سرعت افت کند و زنجیره‌ای از قطعی‌ها را فراگیرد. کارشناسان اروپایی پس از این بحران تأکید کردند که گذار انرژی باید تدریجی و هوشمندانه باشد؛ یعنی توسعه انرژی‌های پاک باید همزمان با تقویت زیرساخت‌های ذخیره‌سازی و نوسازی شبکه‌های انتقال انجام گیرد. این تجربه برای کشور ما نیز درس‌آموز است؛ چراکه زیرساخت‌های برق با چالش‌هایی چون فرسودگی شبکه، محدودیت در ذخیره‌سازی و ضعف در هماهنگی میان مراکز تولید و مصرف روبه‌روست.

بنابراین، انرژی‌های تجدیدپذیر-به‌ویژه خورشیدی و بادی-گزینه‌ای مناسب برای جبران ناترازی برق در ساعات پیک و تأمین نیاز تابستانی بخش‌های غیرصنعتی (مانند ادارات، مغازه‌ها، منازل و بانک‌ها) هستند؛ اما برای انرژی پایه، کاهش وابستگی بیش‌ازحد به گاز در تولید برق و بهره‌گیری از گاز به‌عنوان خوراک در پتروشیمی و تبدیل آن به محصولات ارزشمند، باید تمرکز اصلی را بر انرژی هسته‌ای قرار دهیم. انرژی هسته‌ای به‌عنوان انرژی پایه و تأمین‌کننده اصلی نیاز کشور باید مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد. تأمین برق از طریق انرژی خورشیدی، به‌ویژه با مدل پنل‌های سقفی، گزینه‌ای مناسب برای افزایش درآمد خانوارهای ایرانی است و هر منزل را به کارگاهی برای تولید برق تبدیل می‌کند؛ باین‌حال، نباید ضعف‌های جدی انرژی‌های تجدیدپذیر در تأمین کل نیاز انرژی کشور را نادیده گرفت.

بنابراین، انرژی‌های تجدیدپذیر و همچنین برق تولیدشده با سوخت گاز یا زغال سنگ باید به‌عنوان گزینه‌های دوم به بعد در سبد تولید برق کشور قرار گیرند؛ تمرکز اصلی وزارت نیرو و دولت نیز

وزیر نفت گفت: تصمیمی برای افزایش قیمت حامل‌های انرژی نگرفته‌ایم. محسن پاک‌نژاد تصریح کرد: با سرد شدن هوا، مصرف گاز در بخش تجاری و خانگی افزایش می‌یابد. با توجه به این‌که تلاش کردیم حجم گاز تولیدی در طول یک‌سال گذشته به میزان گاز تجویلی به شبکه تا حدود ۶/۷ میلیون مترمکعب در روز افزایش یابد، باید تحویل گاز به صنایع و نیروگاه‌ها را هم مدیریت کنیم.

رشد ۳۳ هزار واحدی شاخص کل بورس

شاخص کل بورس تهران در روز دوشنبه ۱۴۰۴

بازار سرمایه در معاملات دیروز چهارشنبه ۷ آبان ۱۴۰۴ با رشد شاخص‌های اصلی همراه بود و شاخص کل بورس تهران با افزایش ۳۳ هزار و ۴۳۶ واحدی معادل ۱/۰۵ درصد در سطح سه میلیون و ۲۰۹ هزار و ۵۴ واحد ایستاد. شاخص کل هم‌وزن نیز با رشد ۲۵۱۹ واحدی (۱/۰۷ درصد) به رقم ۹۲۴ هزار و ۶۵۷ واحد رسید که نشان دهنده بهبود کلی در سهام کوچک و متوسط بازار است.

روزهای روشن هسته‌ای

توسعه برق هسته‌ای در کنار تجدیدپذیرها می‌تواند به صادرات برق کمک کند

که به الگویی موفق از تنوع هوشمند انرژی در جهان بدل شود. مسیر آینده تولید برق کشور نباید در دوگانه کاذب تجدیدپذیر با فسیلی محدود بماند، بلکه باید به سوی مدل ترکیبی و پایدار حرکت کند؛ مدلی که در آن برق خورشیدی و بادی برای مصارف غیرپایدار و خانگی، گاز و زغال سنگ برای پشتیبانی از نیاز صنعت و انرژی هسته‌ای برای تأمین بار پایه کشور به‌کار گرفته شوند. تحقق این الگو نیازمند سیاست‌گذاری منسجم، سرمایه‌گذاری هدفمند و تقویت همکاری میان وزارت نیرو، وزارت صمت، سازمان انرژی اتمی و بخش خصوصی است. تنها با اتخاذ چنین رویکردی است که می‌توان امنیت انرژی را در بلندمدت تضمین و ایران را از یک کشور مصرف‌کننده سوخت‌های فسیلی، به یک قطب صادرکننده برق پایدار و صاحب فناوری تبدیل کرد؛ مسیری که نه تنها آینده صنعت برق، بلکه چشم‌انداز اقتصادی و زیست‌محیطی کشور را نیز رقم خواهد زد.

تحول در عرصه انرژی

مهدی هاشم‌زاده، کارشناس انرژی در مورد لزوم بهره‌گیری صحیح از منابع متنوع در کنار توسعه برق خورشیدی برای ایجاد درآمد خانوار از طریق تولید برق، به خبرنگار جام‌جم گفت: یکی از مهم‌ترین تحولات در عرصه انرژی جهانی، حرکت شتابان کشورها به سوی انرژی‌های تجدیدپذیر است؛ این تحولات در قالب گذار انرژی، بازتعریف سبد تأمین برق و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی دنبال می‌شود.

ایران نیز به‌عنوان کشوری که در کمربند خورشیدی جهان قرار دارد، از ظرفیت‌های بسیار بالایی در تولید برق از انرژی خورشیدی برخوردار است. تابش بیش از ۳۰۰ روز آفتابی در سال در بخش وسیعی از کشور، مزیت جغرافیایی بزرگی است که می‌تواند زمینه‌ساز تحول در تولید انرژی پاک باشد. باین‌حال، واقعیت این است که ظرفیت فعلی انرژی‌های تجدیدپذیر در کشور ما هنوز به سطحی نرسیده که بتوان با اصلی تولید برق کشور را بر دوش آن گذاشت و نباید هم این اتفاق بیفتد.

وی افزود: درحال حاضر بیش از ۸۰درصد سبد تولید برق از نیروگاه‌های گازی تأمین می‌شود؛ وابستگی خطرناکی که در صورت بروز ناترازی گاز یا بحران‌های زمستانی، به‌راحتی شبکه برق را دچار اختلال می‌کند. از این‌رو، تنوع‌بخشی به سبد انرژی و کاهش وابستگی به گاز باید در صدر اولویت‌های سیاست‌گذاری قرار گیرد. باین‌حال، در مسیر این گذار، باید انرژی پایه تولید برق در کشور مبتنی بر انرژی هسته‌ای باشد.

این کارشناس انرژی با اشاره به ضرورت توجه به انرژی هسته‌ای به‌عنوان اصلی‌ترین تأمین‌کننده برق کشور گفت: انرژی

هسته‌ای برخلاف سوخت‌های فسیلی، تولید گازهای گلخانه‌ای ندارد و برخلاف انرژی‌های تجدیدپذیر، از ثبات و پایداری بالایی برخوردار است. نیروگاه‌های هسته‌ای می‌توانند به‌صورت شبانه‌روزی برق تولید کنند و با ظرفیت بار پایه شبکه را تغذیه خواهند کرد. درحالی‌که اروپا در دهه گذشته رویکردی محتاطانه نسبت به انرژی هسته‌ای داشت، بحران انرژی ناشی از جنگ اوکراین و اختلال در تأمین گاز روسیه باعث شد تا کشورهایی چون فرانسه، فنلاند، لهستان و حتی آلمان دوباره برنامه‌های توسعه نیروگاه‌های هسته‌ای خود را فعال کنند. این روند جهانی نشان می‌دهد که بدون حضور انرژی هسته‌ای امنیت انرژی هیچ کشوری تضمین‌شده نیست. برای کشور ما نیز که هم از نظر منابع اورانیوم و هم از لحاظ توان فنی در غنی‌سازی و فناوری هسته‌ای ظرفیت بالایی دارد، تمرکز بر توسعه نیروگاه‌های هسته‌ای می‌تواند راه‌حل راهبردی و پایدار برای دهه‌های آینده باشد. البته این به معنای کنارگذاشتن انرژی‌های تجدیدپذیر نیست. برعکس، انرژی خورشیدی در ایران می‌تواند به یکی از پایه‌های اصلی مشارکت مردم در اقتصاد انرژی تبدیل شود. اجرای طرح برق خورشیدی خانگی توسط وزارت نیرو

تسهیلات را شفاف کنید

بانک مرکزی به همه بانک‌ها مهلت ۳ ماهه داده تا بخشنامه کنترل مسیر مصرف تسهیلات را اجرایی کند

غیردولتی، پست بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران و ونزوئلا، بر ضرورت نظارت مؤثر بر نحوه مصرف تسهیلات اعطایی تأکید کرد و به مؤسسات اعتباری سه ماه فرصت داد تا آیین‌نامه‌ای جامع برای کنترل مسیر مصرف تسهیلات تدوین و اجرایی کنند. در این بخشنامه که با امضای حجت اسماعیل‌زاده، رئیس مرکز تنظیم‌گری و مدیریت کل تنظیم مقررات بانک مرکزی صادر شده، آمده است: طبق ماده (۴) آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا، بانک‌ها موظفند بر حسن اجرای قراردادهای تسهیلاتی نظارت کافی اعمال کنند و تمامی عملیات ناشی از اعطای تسهیلات باید در همان بانک تمرکز یابد.

بانک مرکزی در این ابلاغیه به‌صراحت اعلام کرده که هرگونه انحراف از محل مصرف تعیین‌شده در قرارداد، تخلف محسوب می‌شود و مؤسسات اعتباری مسئول جلوگیری از این انحراف‌ها هستند. به‌گفته این نهاد، پرداخت تسهیلات در خارج از هدف تعیین‌شده، می‌تواند موجب اعمال ضمانت‌اجراهای قانونی

جام جم

اقتصاد

۱۳

ECONOMIC

پنجشنبه ۸ آبان ۱۴۰۴

شماره ۷۱۷۷

به‌ویژه در مناطق روستایی و کم‌برق، می‌تواند هر خانه را به یک واحد کوچک تولید برق تبدیل کند. این سیاست، علاوه بر کمک به تأمین برق مناطق دورافتاده، به افزایش درآمد خانواده‌ها نیز منجر می‌شود ولی مسأله اصلی این است که بخش اصلی تولید برق کشور مبتنی بر برق هسته‌ای باید باشد.

وی گفت: مسیر آینده صنعت برق در کشور مایاید بر پایه استفاده از تمامی منابع متنوع باید استوار باشد و براساس ترکیب هوشمندی از منابع انرژی طراحی شود. گاز، زغال سنگ و انرژی‌های تجدیدپذیر هرکدام جایگاه خاص خود را دارند اما ستون اصلی این سبد باید انرژی هسته‌ای باشد. انکای بیش از حد به گاز، علاوه بر تهدید امنیت انرژی، موجب می‌شود بخش قابل توجهی از گاز کشور به‌جای استفاده در صنایع پتروشیمی و تبدیل به محصولات با ارزش افزوده بالا، صرف تولید برق شود. با جایگزینی نیروگاه‌های هسته‌ای به‌عنوان منبع برق پایه، می‌توان گاز را از نیروگاه‌ها به سمت صنایع مولد زنجیره ارزش نفت و گاز هدایت کرد و ضمن افزایش صادرات غیرنفتی، ارزش اقتصادی بالاتری برای کشور ایجاد کرد. از سوی دیگر، انرژی هسته‌ای با ثبات و بازدهی بالا می‌تواند نوسانات تولید ناشی از انرژی‌های تجدیدپذیر را جبران کند و در کنار خورشید و باد، ساختاری متوازن و پایدار برای شبکه برق ایران فراهم آورد.

واردات برق ایران سه‌برابر بیشتر از صادرات

در شرایط کنونی، تبادلات برق ایران با کشورهای همسایه همچنان تحت تأثیر نیاز داخلی و ناترازی شبکه قرار دارد. براساس گزارش‌های رسمی، صادرات برق به افغانستان و پاکستان پس از کاهش نیازهای داخلی از سر گرفته شده و حدود ۱۵۰ مگاوات برآورد می‌شود اما این رقم در مقایسه با واردات برق کشور قابل توجه نیست. هم‌اکنون ایران از ارمنستان و ترکمنستان حدود ۴۵۰ مگاوات برق وارد می‌کند که سه‌برابر میزان صادرات است و عمدتاً برای حفظ پایداری شبکه و تأمین نیاز داخلی انجام می‌شود. کارشناسان صنعت برق معتقدند این وضعیت نشان دهنده تمرکز ایران بر مدیریت منابع انرژی و جلوگیری از ناترازی در ساعات اوج مصرف است. صادرات برق تنها زمانی انجام می‌شود که تولید مازاد باشد و در دوره‌هایی که مصرف داخلی به اوج می‌رسد این صادرات متوقف می‌شود.

این رویکرد، هرچند میزان صادرات را محدود می‌کند اما پایداری شبکه و تأمین برق مورد نیاز مردم را تضمین می‌کند. برخی اقدامات مانند تهاتر انرژی با ارمنستان که در آن ایران گاز صادر و برق وارد می‌کند، نمونه‌ای از مدیریت انعطاف‌پذیر تبادلات انرژی است.

همچنین برنامه‌هایی برای توسعه بازارهای برق منطقه‌ای و ایجاد اتصال با کشورهای آذربایجان و ترکیه در دست اجراست اما محدودیت‌های داخلی و نیاز به تأمین برق کشور، امکان افزایش صادرات را تا رفع ناترازی‌ها محدود کرده است. در مجموع، وضعیت کنونی تبادلات برق ایران نشان می‌دهد که کشور با وجود ظرفیت تولید، اولویت را به تأمین پایدار انرژی داخلی داده و

صادرات برق تنها زمانی ممکن است که توازن تولید و مصرف به‌گونه‌ای برقرار شود که خللی در شبکه ایجاد نشود. این سیاست، هرچند میزان صادرات را محدود نگه می‌دارد اما امنیت انرژی و ثبات شبکه را برای کشور تضمین می‌کند

انرژی‌های تجدیدپذیر گزینه‌ای برای جبران ناترازی برق هستند اما برای انرژی پایه کاهش وابستگی بیش‌ازحد به گاز در تولید برق و بهره‌گیری از گاز به‌عنوان خوراک در پتروشیمی و تبدیل آن به محصولات ارزشمند، باید تمرکز اصلی انرژی هسته‌ای باشد

صادرات برق به افغانستان و پاکستان پس از کاهش نیازهای داخلی از سر گرفته شده و حدود ۱۵۰ مگاوات برآورد می‌شود اما این رقم در مقایسه با واردات برق کشور قابل توجه نیست. هم‌اکنون ایران از ارمنستان و ترکمنستان حدود ۴۵۰ مگاوات برق وارد می‌کند

بعد از اجرای فرآیند گزیر بانک آینده، حالا تیم اقتصادی دولت با جدیت بیشتری سراغ تک‌تک بانک‌های ناتراز رفته و به گفته مقامات این بانک، پنج بانک ناتراز فعلی باید شرایط خود را اصلاح کنند، در غیر این صورت منحل خواهند شد.

علی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی با بیان این‌که اصلاح بانک‌های ناتراز در اولویت قرار دارد، گفت: برنامه اصلاح نظام بانکی در دستور کار است. وی در حاشیه جلسه دیروز هیأت دولت در جمع خبرنگاران اظهار کرد: اصلاح نظام بانکی با افزایش سرمایه بانک ملی و موضوع بانک آینده شروع شد و در دستور کار قرار گرفته تا سایر بانک‌ها هم بررسی شوند.

وی افزود: بانک‌های ناتراز در اولویت هستند تا به نوعی برنامه اصلاحی برسند. بانک‌هایی که این برنامه را اجرامی کنند، بانک‌های سالم خواهند شد و بانک‌هایی که این برنامه را اجرا نکنند احتمالاً همان وضعیت نور، کاسپین و آینده برای‌شان رخ می‌دهد. وزیر اقتصاد در پاسخ به پرسشی درخصوص برنامه دولت برای اتخاذ سیاست تک‌نرخ‌ی شدن ارز، تأکید کرد: سیاست ارزی براساس قانون از وظایف بانک مرکزی است. در مجموعه تیم اقتصادی دولت در بالادست نیز این موضوع بحث و بررسی می‌شود و هرزمان جمع بندی شد، رئیس کل بانک مرکزی اعلام می‌کند.

برنامه اصلاحی بانک مرکزی

فرشاد محمدپور، معاون تنظیم‌گری و نظارت بانک مرکزی اعلام کرد: بانک مرکزی طی سه سال گذشته برنامه‌های مشخص و اساسی در مورد بانک‌های ناتراز اجرا کرده است. بر این اساس، آمار بانک‌های ناتراز از ۱۴ بانک به پنج بانک ناتراز کاهش یافته است. وی تأکید کرد: اولویت بانک مرکزی اصلاح بانک ناتراز است. در مورد بانک سپه که قدیمی‌ترین و بزرگ‌ترین بانک از منظر شعب است و خدمات گسترده‌ای به عموم مردم کشور ارائه می‌دهد و بسیاری از صنایع نیز تسهیلات خود را از آن دریافت کرده‌اند، برای بانک مرکزی بسیار مهم است اصلاح آن به‌خوبی پیش رود.